

Warszawa, 30 września 2007 r.

Badania nad poziomem zmodyfikowanego minimum egzystencji w 2006 r.

Wprowadzenie

W informacjach na temat poziomu minimum egzystencji, jakie opracowywano dotychczas (od 1995 r. do 2005 r. włącznie), wartość tej kategorii szacowano na podstawie rzeczowej struktury, ustalonej przez ekspertów IPiSS w 1996 r. (Deniszczuk, Sajkiewicz 1997 a). Od tego czasu rzeczowa struktura koszyków minimum egzystencji nie była istotnie modyfikowana, zaś w minionym okresie nastąpiły znaczące zmiany.

Przede wszystkim nastąpiły one w strukturze podaży, w tym ze źródeł zakupu towarów i usług po najniższych cenach. Zmiany zachodziły także w zachowaniach konsumpcyjnych gospodarstw domowych. W związku z postępowaniem nauk biologicznych rozszerzono zalecenia fizjologów żywienia, zwłaszcza wobec zmian składników odżywczych w oferowanej żywności. Wszystkie te oraz inne przemiany stanowiły przesłankę dokonania szczegółowej weryfikacji i modyfikacji rzeczowej struktury modeli minimum egzystencji.

W czerwcu 2007 r. zamknięto prace nad publikacją Raportu z Badań pt. „*Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowanie w polityce społecznej*” (Deniszczuk, Kurowski, Styrc 2007).¹ W ramach tych badań zmodyfikowano skład koszyków minimum egzystencji oraz minimum socjalnego, dostosowując te kategorie do aktualnych warunków rynkowych, zachowań społecznych oraz wskazań nauki.² Wyniki badań wstępnych (na przykładzie danych za 2004 r.) publikowano już na łamach Polityki Społecznej w 2006 r. (Deniszczuk, Kurowski, Styrc 2006).

Modyfikacja składu koszyków minimum egzystencji dała okazję do obliczenia i opublikowania nowych, zmodyfikowanych wartości. Oznacza także, iż dotychczasowe wartości koszyków minimum

¹ Studium to stanowi zadanie badawcze zrealizowane w ramach Projektu Badawczego Zamawianego, nazwanego „Polska Bieda III”, koordynowanego przez prof. Stanisławę Golinowską.

² Postanowiono, że w toku prac nad kolejnymi wartościami tych kategorii, w razie konieczności będzie korygowana rzeczowa struktura tych koszyków.

egzystencji (za lata 1994 – 2005) nie są w pełni porównywalne ze nowym zmodyfikowanym minimum egzystencji.

W niniejszym komunikacie przedstawiamy wartości zmodyfikowanego minimum egzystencji w 2006 r. na podstawie danych średniorocznych.

Zmodyfikowane minimum egzystencji w 2006 r.

Tabele 1 i 2 przedstawiają szacowane wartości i strukturę zmodyfikowanego minimum egzystencji w cenach średniorocznych z 2006 r. Dla osoby samotnej wartość zmodyfikowanego minimum egzystencji szacuje się na 372,70 zł zaś dla rodziny z dwójką dzieci na utrzymaniu – 1281,20 zł (czyli 320,30 zł na osobę).

Tabela 1. Zmodyfikowane minimum egzystencji w 2006 r. (dane średnioroczne, w zł).

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K+DM	M+K+DS	M+K+DM+DS	M+K+DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	154,2	308,5	442,8	492,6	626,9	811,0	132,8	265,6
Mieszkanie	170,8	238,1	333,3	333,3	431,4	527,9	170,8	238,1
– eksploatacja	158,6	221,9	312,7	312,7	403,9	494,7	158,6	221,9
– wyposażenie	12,3	16,2	20,6	20,6	27,5	33,2	12,3	16,2
Edukacja	0,0	0,0	2,7	35,1	37,8	72,8	0,0	0,0
Odzież i obuwie	11,2	22,4	37,6	40,9	56,1	74,6	11,2	22,4
Ochrona zdrowia	7,3	12,3	25,0	20,0	31,9	39,5	11,2	20,3
Higiena osobista	11,4	22,2	27,1	31,2	36,2	45,4	8,8	17,0
Pozostałe wydatki	17,7	30,2	43,4	47,7	61,0	78,6	16,7	28,2
Razem	372,7	633,8	911,9	1 000,8	1 281,2	1 649,8	351,6	591,6
- na 1 osobę	372,7	316,9	304,0	333,6	320,3	330,0	351,6	295,8

Źródło: Obliczenia Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych na podstawie danych GUS.

Uwaga: Symbole użyte w tablicy oznaczają odpowiednio: M – mężczyzna w wieku 25–60 lat, K – kobieta w wieku 25–60 lat, M+K/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4–6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13–15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Niższe nieco nominalnie szacunki dla zmodyfikowanych koszyków minimum egzystencji w porównaniu z wartościami z 2005 r. wprowadziły zmianę obrazu na mapie ubóstwa absolutnego w Polsce. Zgodnie z danymi za 2006 r. (GUS 2007, 15), poniżej wartości zmodyfikowanego minimum egzystencji zanotowano 7,8% osób. GUS zaznacza, że niższy zasięg ubóstwa skrajnego wynika po części z niższej wartości zmodyfikowanych koszyków a po części z poprawy sytuacji gospodarstw ubogich. Gdyby przyjąć wartość „niezmodyfikowanych” koszyków (skorygowanych tylko wskaźnikiem

inflacji) stopa ubóstwa skrajnego w 2006 r. wyniosłaby 9,5%, czyli znacznie mniej niż rok wcześniej (12,3% (GUS 2007, 6).

Tabela 2. Struktura zmodyfikowanego minimum egzystencji w 2006 r. (dane średnioroczne, w %).

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	M+K/2	M+K	M+K+DM	M+K+DS	M+K+DM+DS	M+K+DM+2xDS	M+K/2	M+K
Żywność	41,4	48,7	48,6	49,2	48,9	49,2	37,8	44,9
Mieszkanie	45,8	37,6	36,6	33,3	33,7	32,0	48,6	40,3
– eksploatacja	42,5	35,0	34,3	31,2	31,5	30,0	45,1	37,5
– wyposażenie	3,3	2,6	2,3	2,1	2,1	2,0	3,5	2,7
Edukacja	0,0	0,0	0,3	3,5	2,9	4,4	0,0	0,0
Odzież i obuwie	3,0	3,5	4,1	4,1	4,4	4,5	3,2	3,8
Ochrona zdrowia	1,9	1,9	2,7	2,0	2,5	2,4	3,2	3,4
Higiena osobista	3,1	3,5	3,0	3,1	2,8	2,8	2,5	2,9
Pozostałe wydatki	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: jak w Tabeli 1.

Literatura:

Deniszczuk L. (1977), *Wzorzec konsumpcji społecznie niezbędnej*, „Studia i Materiały” IPiSS, z. 10 (66), Warszawa.

Deniszczuk L. (2001), *Kilka uwag o historii i funkcjach minimum socjalnego*, Polityka Społeczna Nr 11/12.

Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2007), *Progi minimalnej konsumpcji gospodarstw domowych. Rodzaje, oszacowania i zastosowania polityce społecznej*, Raport z badań, Opracowania PBZ, IPiSS, Warszawa.

Deniszczuk L., Kurowski P., Styrc M. (2006), *Modyfikacja koszyków towarów i usług minimum socjalnego i minimum egzystencji*, Polityka Społeczna 11/12, IPiSS Warszawa.

Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1997 a), *Kategoria minimum egzystencji*, w: Golinowska (1997).

Deniszczuk L., Sajkiewicz B. (1997 b), *Kategoria minimum socjalnego*, w: Golinowska (1997).

Golinowska S. (1997), *Polska bieda II. Kryteria – Ocena – Przeciwdziałanie*, IPiSS, Warszawa.

GUS (2007), *Sytuacja gospodarstw domowych w świetle wyników badań budżetów gospodarstw domowych w 2006 r.*, GUS, Informacja sygnałna, czerwiec 2007 r.